

ปีที่ 34 ฉบับที่ 11825 วันศุกร์ที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2556 หน้า 13

ยกร่างพ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชฉบับใหม่

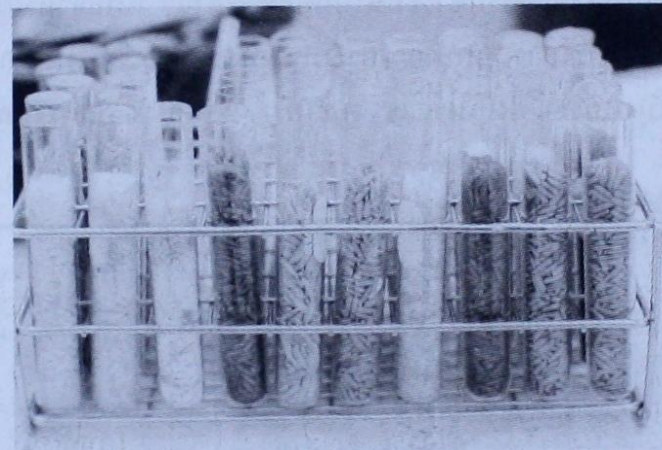
เนื่องจากพระราชบัญญัติ(พ.ร.บ.)คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติหลักการในการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่โดยมีเนื้อหาครอบคลุมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญารวมถึงการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า แต่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนี้ไม่สามารถใช้ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะบทบัญญัติบางมาตราไม่สอดคล้องตามข้อเท็จจริงทางด้านวิชาการและสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ทั้งยังสร้างภาระให้แก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับประเทศ โดยเฉพาะการที่ไทยต้องเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือเออีซี(AEC) ในอนาคตอันใกล้

นางมณฑนา มิลน์ รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร กล่าวว่า กรมวิชาการเกษตร ได้ดำเนินการแก้ไข พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 โดยร่างฉบับแรกได้ผ่านความเห็นชอบของกรม.และเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา(สกก.) พิจารณาทาง สกก.มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขร่างใหม่ โดยแยกให้ชัดเจนระหว่างหลักการด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่และการอนุรักษทรัพย์ากรพันธุกรรมพืช กรมวิชาการเกษตรจึงได้ยกร่างพ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชฉบับใหม่ตามข้อเสนอของ สกก. โดยได้แยกหมวดหมู่เกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่พื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุง

มณฑนา มิลน์

รายงานพิเศษ

พันธุ์พืชใหม่และขยายฐานพันธุกรรมพืชเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันทำให้การคุ้มครองพันธุ์พืชป่า พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเอื้อต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางทรัพยากรพันธุกรรมพืชให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชในชุมชน โดยชุมชนสามารถนำพันธุ์พืชใดๆ ก็ได้ ที่ชุมชนพิจารณาว่ามีศักยภาพในการแข่งขันมาขอขึ้นทะเบียนได้ หากมีการนำพันธุ์พืชที่ขึ้นทะเบียนไว้ไปศึกษาวิจัยและเกิดประโยชน์ทางการค้า ชุมชนจะได้รับการแบ่งปันผลประโยชน์โดยตรง ที่สำคัญยังเป็นการเตรียมพร้อมสนับสนุนประเทศไทยในการเข้าสู่ AEC รวมทั้งให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออกเมล็ดพันธุ์ (Seed Hub) ของอาเซียนในอนาคตด้วย

“กรมวิชาการเกษตรขอชื่นชมว่า การปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชครั้งนี้ ยังคงสิทธิเกษตรกรสิทธิชุมชน และการแบ่งปันผลประโยชน์ไว้เช่นเดิม ไม่ได้เอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการเกษตรมากกว่าผลประโยชน์ของประเทศหรือเกษตรกร”
ทางด้าน นางชุติมา รัตนเสถียร

ผู้เชี่ยวชาญด้านคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร กล่าวเพิ่มเติมว่าสาระสำคัญของการปรับปรุงร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชฉบับใหม่ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่เฉพาะที่เป็นองค์ประกอบของพันธุ์พืชใหม่เท่านั้น ทั้งยังกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราว พร้อมกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พืชพื้นเมืองทั่วไป พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และพืชป่า รวมถึงการขึ้นทะเบียนชุมชนและสิทธิชุมชน และยังมีการปรับปรุงคณะกรรมการเพื่อความเหมาะสมใน

การให้คำแนะนำรัฐมนตรีเพื่อออกกฎระเบียบและปฏิบัติตาม พ.ร.บ.นี้ ขณะเดียวกันยังกำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน

เบื้องต้นกรมวิชาการเกษตรแก้ไขและเพิ่มเติมคำนิยามต่างๆ อาทิ ทรัพยากรพันธุกรรม

สารพันธุกรรมพืชป่า พืชพื้นเมืองทั่วไป สภาพทางพันธุกรรม และนักปรับปรุงพันธุ์พืช ให้มีความเหมาะสมและเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังได้แก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ให้มีความเหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกในการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้นักปรับปรุงพันธุ์พืช มายื่นจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พืชพื้นเมืองทั่วไปและพืชป่า พร้อมส่งเสริมและกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

หลักเกณฑ์การตั้งชื่อพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ เป็นเรื่องสำคัญที่กำหนดไว้ในร่างพ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชฉบับใหม่ เพื่อป้องกันการลักลอบกรณีที่น่าพันธุ์พืชใหม่ที่จดทะเบียนแล้วไปจดทะเบียนซ้ำในชื่ออื่นทั้งในและต่างประเทศ แม้จะหมดระยะเวลาในการคุ้มครองชื่อพันธุ์พืชนั้นก็ยังคงเป็นชื่อเดิม และเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ความตรงตามพันธุ์ ซึ่งจะช่วยปกป้องเกษตรกรและผู้บริโภคจากการละเมิดสิทธิ ในการนำพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองไปผลิตและจำหน่ายอย่างไม่ถูกต้องและไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมาย

นางชุตินา กล่าวด้วยว่า อายุหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ควรเป็นไปตามหลักที่ประเทศส่วนใหญ่ใช้กันอยู่ อาทิ ประเทศมาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ที่กำหนดอายุการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ไว้ที่ 20 ปี และ 25 ปี ขณะที่กฎหมายเดิมของไทยให้การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ที่ขอจดทะเบียนอยู่ที่ 12, 17 และ 27 ปี ซึ่งอาจทำให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชของไทยเสียเปรียบได้ สำหรับสิทธิของผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่นั้น ได้ปรับปรุงให้เกิดความชัดเจนและแยกแต่ละเรื่องออกจากกัน เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยมีการเพิ่มเติมการคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์พืชในพันธุ์พืชใหม่ให้ครอบคลุมถึงผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ และเพื่อป้องกันการขโมยพันธุกรรมพืชของประเทศ

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้กรมวิชาการเกษตรอยู่ระหว่างเตรียมเสนอร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชฉบับใหม่ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณา ก่อนเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (กรม.) ให้พิจารณาเห็นชอบ และนำไปสู่ขั้นตอนกฤษฎีกาแล้ว เข้าที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ถึงจะประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมายของประเทศได้ หากไทยไม่สามารถประกาศใช้ พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืชฉบับใหม่ได้ ก่อนที่จะเปิด AEC เกรงว่า นักลงทุนจะย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช เกื้อหนุนการผลิตและการค้ามากกว่า เช่น ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น